

SIEF 12. KONGRESS “UTOPIJAS, REALITĀTES, MANTOJUMI: ETNOGRĀFIJAS 21. GADSIMTAM”¹

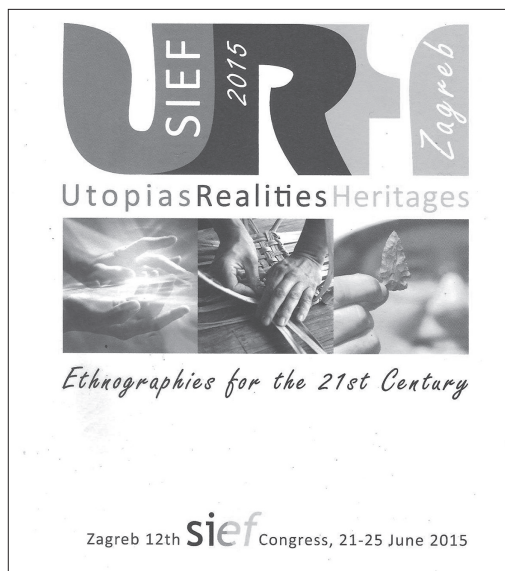
Laikā no 2015. gada 21. līdz 25. jūnijam Horvātijas galvaspilsētā Zagrebā norisinājās Starptautiskās etnoloģu un folkloristu biedrības (SIEF) 12. kongress, kuram šoreiz dots nosaukums “Utopijas, realitātes, mantojumi: etnogrāfijas 21. gadsimtam”. Kongresā piedalījās vairāk nekā 900 dalībnieki – etnoloģi, folkloristi u.c. radniecīgo zinātnes nozaru pārstāvji – no vairāk nekā 55 pasaules valstīm. Kongresa darbs bija organizēts trijās Zagrebas iestādēs – Vatroslava Lisinska koncertzālē, Zagrebas Universitātes studentu centrā un Zagrebas Universitātes Humanitāro un sociālo zinātņu fakultātē. Dienas kārtība bija šāda: ievadlekcija Zagrebas Universitātes studentu centrā, kam sekoja darbs sekcijās Zagrebas Universitātes Humanitāro un sociālo zinātņu fakultātē un starp tām pusdienas – Vatroslava Lisinska koncertzālē, kurā notika arī pirmā ievadlekcija un kongresa noslēguma pasākums. Vienas dienas ietvaros bija iespēja noklausīties deviņus referātus. Ziņojumu tēzes apkopotas krājumā – *Utopias Realities Heritages. Ethnographies for the 21st Century. Zagreb 12th SIEF Congress, 21–25 June 2015* (Zagreb, 2015. 184 lpp.), tās izlasāmas arī interneta vietnē <http://www.nomadit.co.uk/sief/sief2015/panels.php5?View=All%20Panels>.

Kongresa programmā ietilpa četras ievadlekcijas. Tās iesāka Lundas Universitātes Etnoloģijas nodaļas emeritētā profesora Orvara Lefgrēna (*Orvar Löfgren*) priekšlasījums “Dzīvošana pagātnē, tagadnē un nākotnē: ikdienas dzīves sinhronizācija”, kurā, izmantojot par piemēru ceļošanas koferi, kā arī atmiņas, emocijas un cerības, kas saistītas ar to, atspoguļoja ikdienas dzīvē sastopamo dzīvošanu trijos laikos vienlaicīgi.

Zagrebas Universitātes Etnoloģijas un folkloras institūta vadotniece Jasna Čapo (*Jasna Čapo*) prezentācija (otrā ievadlekcija) bija veltīta migrācijas tēmai, kurā etnoloģe pievērsās no emigrācijas Austrālijā Horvātijā atgriezušos horvātu problēmām – cerībām un ilūzijām, realitātei un pagātnes atmiņu nozīmei, pieņemot lēmumu atgriezties tēvzemē. Migrācijai, kas ir salīdzinoši jauna tēma SIEF kongresu vēsturē, bija veltīta viena no lielākajām

¹ Apraksta autores pateicas atbalstītājiem   LETONIKA par iespēju piedalīties SIEF 12. kongresā Zagrebā.

SIEF kongresa logo un
plakāts. 21.06.2015.
A. Karlsones foto

sekcijām, kas rosināja tās dalībniekus izveidot jaunu SIEF darba grupu.²

Deborā Kapčana (*Deborah Kapchan*) no Ņujorkas Universitātes Darbības (performances) pētījumu nodaļas, kura lasīja trešo ievadlekciju, pievērsās klausīšanās, novērojuma un nesteidzības nozīmei etnogrāfijā. Klausīties un sadzirdēt – ne vien melodiju, dziesmu, bet arī vēstījumu, ko viņa ilustrēja ar sūfisma pārstāvju dziedājumiem un Francijas iedzīvotāju, t.sk. musulmaņu, domām un vērtējumiem par notikumiem ar *Charlie Hebdo* šī gada pavasarī.

Ceturtajā ievadlekcijā “Kultūras pieredze: pieejas komplekso attiecību neatliekamajā etnogrāfijā” Bernhards Čofens (*Bernhard Tschofen*, Populārās kultūras pētniecības institūts, Cīrihes Universitāte), apkopojot teorētiskās atziņas, centās atbildēt uz jautājumu, kāpēc Eiropas etnoloģija tik ļoti saistīta ar konceptu “mantojums”, un piedāvāt perspektīvu uz īpašajām iespējām etnologu darbā.

² SIEF ietvaros 2015. gadā darbojas šādas darba grupas: Arhīvi; Ķermenis, sajūtas un emocijas; Kultūras mantojums un vērtība; Reliģijas etnoloģija; Uztura pētījumi; Vēsturiskās pieejas kultūras analizē; Migrācija un robežas; Muzeji un materiālā kultūra; Vietas zināšanas; Telpas – mācība un vietas – mācība; Rituālais gads; Jauno pētnieku darba grupa.

A. Karlsonė lasot savu referātu. 22.06.2015.
I. Boldānes-Zeļenkovas foto

Katra no SIEF darba grupām kongresā bija pārstāvēta ar vismaz vienu sekciju. Referātiem visplašāk pārstāvētās bija migrācijas, uztura un kultūras mantojuma darba grupas. Migrācijas sekcijā kā aktuālākās tēmas tika izvirzītas: bēgļu un minoritāšu grupu izaicinājumi un sapņi; migrācijas politika un ekonomika; robežas kā konkurences telpa. Uztura pētnieki debatēja par kongresa nosaukumā izvirzīto problemātiku savu aktualitāšu ietvarā: uztura ražošana, patēriņš un izplatīšana; uzturs kā kultūras mantojums un ar to saistītās prakses un cerības, kā arī ar to saistītās sociālās un politiskās norises. Naratīviem veltītajā kongresa daļā diskutēja par utopijām, realitātēm un mantojumiem, izmantojot naratīvu diskursu, neatkarīgi no tā, vai tie smelti modernajos medijos, akadēmiskajā vidē vai ikdienas mijiedarbībā.

Kultūras mantojuma darba grupai kongresā bija visvairāk – četrpadsmit sekcijas. Tematiski tās ietvēra gan nemateriālo, gan materiālo kultūras mantojumu, prakses un likumdošanas problemātiku, atmiņas un piemiņas aspektus un citas mūsdienu dzīves parādības. Viena no sekcijām bija veltīta tautas tērpu tematikai, skatot tos gan kā kultūras mantojumam piederīgas iepriekšējo gadsimtu reālijas, gan kā jaunveidotu tradīciju mūsdienu dzīves norisēs.

I. Boldāne-Zeļenkova lasot savu referātu. 23.06.2015.
A. Karlsones foto

Tradicionālās kultūras, tai skaitā tradicionālo zināšanu un prasmju vieta un loma, to izmantojums mūsdienu lauku apvidu ilgtspējīgai attīstībai arī bija viens no kongresā skartajiem tēmu lokiem. Šajā sadaļā savu referātu “Tradicionālās zināšanas mūsdienu Latvijas lauku vidē” nolasīja arī LU Latvijas vēstures institūta Etnoloģijas nodaļas pētniece Anete Karlsonē. Referātā, analizējot ziņas, kas iegūtas no Latvijas Nacionālā kultūras centra organizētā tradicionālās amatniecības pasākuma “Satiec savu meistar!” dokumentācijas un lauku pētījumā veiktajām intervijām un novērojumiem, tika noteiktas galvenās jomas, kurās tiek izmantotas tradicionālās zināšanas lauku vidē, uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Citos referātos tika skatīts tradicionālo zināšanu izmantojums alternatīvā dzīvesveida kustībā “eko ciematos” vai arī pētītas situācijas, kurās Eiropas Savienības lauksaimniecības likumdošanas direktīvas kavē saglabāt atsevišķu apvidu specifisko tradicionālās saimniekošanas veidu. Citās lauku tematikai veltītajās sekcijās tika skatīta problemātika par etnogrāfiju laukos kā utopiju vai neoliberalismu, lauku vidi vienotā Eiropas tirgus apstākļos u.tml.

Dzimtes politika un seksualitāte, ietverot diskusiju par etnogrāfiskajām tradīcijām, maskulinitāti, varu, identitātes politiku

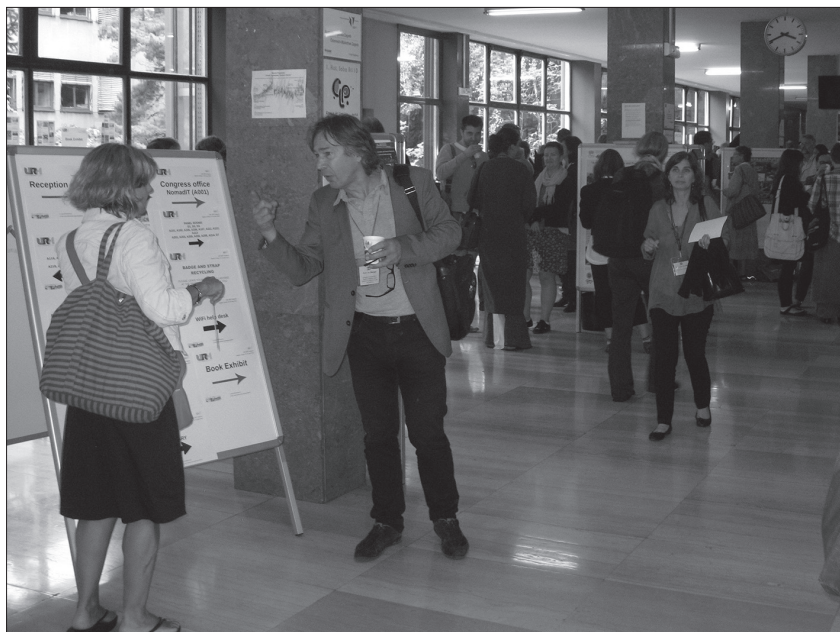
Zagrebas Universitātes ēka, kurā notika SIEF referātu sekcijas. 24.06.2015.
A. Karlsones foto

u.tml., bija dažas no tēmām, kas risinātas sekcijā “Dzimte un seksualitāte”.

Divu dienu garumā noritēja sociālisma un postsociālisma pētniecības sekcija, kas fokusējās uz tādām tēmām kā mantojums, komemoratīvās prakses, pārveidojošās izmaiņas un Austrumu bloka valstu utopiskās tendences pagātnē un mūsdienās. Tajā savu ziņojumu “Atmiņu vietas postpadomju eksteritoriālajā areālā Latvijā: sākotnējs ieskats” nolasīja LU LVI Etnoloģijas nodaļas pētniece Ilze Boldāne-Zeļenkova. Referente, balstoties uz Alūksnes, Krustpils un Mārcienas piemēriem, vērtēja pašreizējo reālo situāciju un iedzīvotāju atmiņas par šīm bijušajām padomju militārajām bāzēm. Šajā sekcijā bija novērojama tāda uzskatāma tendence kā atteikšanās no termina “padomju” lietojuma attiecībā uz PSRS un tās satelītvalstīs valdošo režīmu, ko aizstāja ar atbilstošāku – “komunistisks”. Sekcijā aplūkotā problemātika tika skarta arī panelī, kur risinātas vispārīgas tēmas.

Citu sekciju darbs bija iekļauts arī tādās, iepriekš nenosauktās, te-

Referātu starplaikā. Centrā SIEF līdzšinējais Valdes loceklis
Peters Jans Margrī (*Peter Jan Margry*). 24.06.2015.
A. Karlsones foto

matiskajās grupās kā: arhīvu un muzeju darbs, politiskās un sociālās kustības, reliģiju pētniecība, māja kā kultūras objekts un vide, urbānā jeb pilsētvide un tamlīdzīgas.

Kongresa ietvaros sarīkotajā SIEF ģenerālajā asamblejā notika: 1) valdes un finanšu komitejas atskaitīšanās par pārskata periodā paveikto; 2) organizācijas valdes vēlēšanas, kas ar nelielām izmaiņām saglabāja savu līdzšinējo sastāvu ar prezidentu Valdimaru Tr. Hafsteinu (*Valdimar Tr. Hafstein*) priekšgalā; 3) SIEF darba grupu vadītāju sniegtais pārskats par savu darbību. Ģenerālo asambleju ievadīja SIEF jauno pētnieku godalgas laureātes Čarnas Brkovičas (*Čarna Brković*) prezentācija par humanitārajām akcijām Bosnijā.

Kongresu noslēdza apaļā galdā diskusijas, kurā sekciju vadītāji ziņoja par paveikto. Nākamais SIEF kongress iecerēts 2017. gadā Getingenē (Vācijā).

Ilze Boldāne-Zeļenkova, Anete Karlsonē